

*Гузь М.М., к.е.н. старший викладач кафедри
теоретичної і прикладної економіки, ДВНЗ «УАБС НБУ»*

ІНДИКАТОРНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

У міжнародному економічному просторі ключовими показниками визначення конкурентоспроможності держави виступають відповідні індикатори, що формуються на основі рейтингового оцінювання.

Індикаторний підхід полягає у формуванні системи показників (які дають змогу у формалізованому вигляді описати стан параметрів об'єкта, що досліджується) та розрахунку інтегрального індикатора на їх основі. Даний підхід проявляється у розрахунках міжнародних інтегральних індексів. Найбільш поширеними та повними є індекси глобалізації (KOF Index of Globalization), глобальний індекс миру (Global Peace Index, GPI), індекс легкості ведення бізнесу (Ease of doing business Index), індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), індекс свободи преси (Press Freedom Index, PFI), індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI), індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index, HDI). Найавторитетніші рейтинги конкурентоспроможності національних економік на сьогодні – це: рейтинг Всесвітнього економічного форуму (WEF) – The Global Competitiveness Index (GCI) та Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD). Обидві методики, що з успіхом застосовуються при складанні рейтингів The World Competitiveness Yearbook та The Global Competitiveness Report, передбачають визначення рейтингового місця кожної з країн відносно інших.

GCI складається щорічно з 2004 року і є інтегральним показником на основі системи індикаторів, яка налічує понад 100 експертних оцінок. GCI розраховується за 12 основними групами показників (управлінська сфера, інфраструктура, макроекономіка, охорона здоров'я, вища освіта, ринок товарів, трудові ресурси, фінансова сфера, розвиток технологій, обсяг

ринку, розвиток ринку, інновації), до яких входять інші 113 змінних, які детально характеризують конкурентоспроможність держав.

IMD під час складання рейтингу, який оприлюднюється щорічно, починаючи з 1989 року, використовує ширше коло індикаторів: більше ніж 330 критеріїв (132 з яких є статистичними даними, 116 – дані опитування управлінців вищого та середнього рівня, 83 критерії публікують як додаткову інформацію) і використовує інформацію 52 дослідницьких інститутів світу. Звіт IMD, крім статистичної інформації, включає й аналітичні матеріали відповідного спрямування. За методологією IMD критерії оцінювання конкурентоспроможності країни поділені на 4 групи індикаторів: ефективність бізнесу, макроекономічні показники, ефективність управління, інфраструктура.

Проведений аналіз дав змогу зробити висновки, що інколи інтегральні показники висвітлюють різну картину. Наприклад, відповідно до GCI найбільша зміна в оцінці складових конкурентоспроможності України за останні роки торкнулась таких складових, як «Макроекономічна стабільність» та «Рівень розвитку фінансового ринку». За складовою «Макроекономічна стабільність» Україна втратила з 2008 по 2011 роки 41 місце у рейтингу, а за 2012 повернулася на 84 місце. Однак за той самий період, загальна позиція України в рейтингу IMD практично не змінилися. Це звичайно можна пояснити меншою репрезентативністю даного рейтингу (60 країн), а також тим, що Україна була аутсайдером рейтингу у 2008–2011 роках.

Отже, недоліки інтегральних індексів конкурентоспроможності мають ту ж природу, що і недоліки будь-якого інтегрального показника. Вони є сукупністю окремих критеріїв, де кількість та склад індикаторів, що об'єднуються в інтегральний показник, значною мірою зумовлені суб'єктивними факторами, адже методологія визначення деяких критеріїв базується на опитуванні та експертній оцінці.

Гузь, М. М. Індикаторний підхід до оцінювання міжнародної конкурентоспроможності країни / М. М. Гузь // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – С. 31-32.